

KANCELARIA PRAWNICZA
"PARAGRAF" S.C.
Henryk Lizurek **Mariusz Słupski**

41-709 Ruda Śląska, ul. Niedurnego 36
NIP: 641-00-15-346

tel. fax. (032) 244-21-85
e-mail: paragraf@silnet.pl

Ruda Śląska, dnia 13.11.2009r

OPINIA PRAWNA

**DOPUSZCZALNOŚĆ FOTOGRAFOWANIA I WYKONYWANIA
TERMOGRAMÓW BUDYNKÓW**

Co do zasady nie istnieją na gruncie prawa polskiego ograniczenia w dopuszczalności fotografowania budynków, tak publicznych jak i prywatnych. Przepisy Ustawy – prawo autorskie i prawa pokrewne ustanawiają ochronę dzieł architektonicznych, jednak odnosi się ona np. do budowania według cudzego projektu lub przypisywania sobie autorstwa takiego projektu, nie obejmuje zaś utrwalania wizerunku danego budynku w formie fotografii lub jakiegokolwiek innej. To, czy dany budynek stanowi własność państwową lub samorządową, czy też własność prywatną, nie ma znaczenia dla ewentualnych ograniczeń. Z kolei co do miejsca, z którego wykonuje się zdjęcie, należy powiedzieć, że z punktu widzenia prawa autorskiego nie ma ono znaczenia. Wejście na teren prywatny może stanowić jedynie naruszenie niektórych przepisów prawa rzeczowego i być przedmiotem odpowiedzialności cywilnej, jednak nie wpłynie na dopuszczalność wykonania fotografii domu.

Wyjątki od powyższej zasady występują w kilku, rzadko spotykanych w praktyce sytuacjach. Należą do nich budynki objęte specjalną ochroną prawną ze względu na istotne interesy państwa – wymienione w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 24 czerwca 2003 r. w sprawie obiektów szczególnie ważnych dla bezpieczeństwa i obronności państwa oraz ich szczególnej ochrony (Dz.U.2003.116.1090). Należy dodać, że nie wystarczy sama wzmianka w powyższym rozporządzeniu, które ustanawia jedynie możliwość objęcia obiektu zakazem fotografowania. Niezbędna jest odpowiednia decyzja w tej materii, której dowodem powinna być stosowna tabliczka umieszczona w widocznym miejscu na budowlu.

Drugą, hipotetyczną sytuacją wiąże się z możliwością naruszenia praw autorskich do innych niż budynki utworów, np. w razie gdyby sfotografowano malowidło na ścianie domu (mural) lub innego rodzaju utwór. Zgodnie jednak z przepisem art. 33 pkt 1 Prawa autorskiego, rozpowszechnianie takiego utworu (tj. "wystawionego na stałe na ogólnie dostępnych drogach, ulicach, placach lub w ogrodach") jest niedozwolone tylko wówczas, gdy ma na celu taki sam użytek, do jakiego jest przeznaczony pierwotny utwór. W przypadku fotografowania budynków nie zachodzi na ogół groźba przypadkowego wykorzystania danego wystawionego w miejscu publicznym utworu w takim celu.

Kolejną kwestią mogącą budzić wątpliwości jest ochrona wizerunku osób znajdujących się przypadkowo w kadrze. Art. 81 ustanawia ochronę wizerunku poprzez zakaz rozpowszechniania wizerunku danej osoby bez jej zgody. Jednak w ust. 2 ten sam artykuł wprowadza wyjątki do tej zasady, między innymi dopuszczając rozpowszechnienie

KANCELARIA PRAWNICZA

"PARAGRAF" S.C.

Henryk Lizurek

Mariusz Słupski

41-709 Ruda Śląska, ul. Niedurnego 36
NIP: 641-00-15-346

tel. fax. (032) 244-21-85
e-mail: paragraf@silnet.pl

wizerunku bez zgody osoby na nim przedstawionej, jeżeli osoba ta stanowi jedynie "szczegół całości takiej jak zgromadzenie, krajobraz, publiczna impreza". Zapis ten należy rozciągać również na sytuację z którą mielibyśmy do czynienia wykonując fotografie budynków. Jeżeli ktoś znalazłby się na takim zdjęciu, to w zdecydowanej większości przypadków nie dojdzie do naruszenia jego prawa do wizerunku – chyba że większa część zdjęcia byłaby zdominowana przez podobiznę osoby, która dodatkowo musiałaby umożliwić jej identyfikację. W fotografii artystycznej można sobie ponadto wyobrazić sytuacje, w których dany człowiek nie zajmuje co prawda większej czy nawet dużej części kadru, jednak stanowi istotny lub niezbędny z punktu widzenia estetycznego element fotografii. Jest to jednak zawsze kwestia oceniana indywidualnie w każdym przypadku, a w fotografii bardziej technicznej, zorientowanej na konstrukcyjne aspekty budowli, nie będzie raczej odgrywała żadnej roli.

Należy także osobno poruszyć problem termogramu. Moim zdaniem, o ile drugi wyjątek od zasady ogólnej dopuszczalności fotografowania budowli zdecydowanie nie będzie miał zastosowania do termogramu, to należy zastanowić się nad pierwszym. Wydaje się, że prawny zakaz fotografowania pewnych obiektów może odnosić się także do termogramu. Wynika to po części z braku ustawowej definicji fotografowania, co nie pozwala stwierdzić jednoznacznie, iż jest to czynność odrębna od sporządzania termogramu, ale po części również z celu przyświecającego regulacji Rozporządzenia. Niezależnie od tego jak sami rozstrzygniemy te prawne nieścisłości, możemy narazić się na ryzyko nieprzyjemnych konsekwencji jeżeli odpowiednie służby przyjmą odmienne od naszego stanowisko w tej sprawie jako właściwe.

Termogram nie nastęcza za to trudności jeśli chodzi o ochronę wizerunku – wydaje się pewne, że nie jest możliwa identyfikacja danej osoby tylko przy pomocy wizerunku wykonanego kamerą termowizyjną, stąd art. 81 Prawa autorskiego nie powinien mieć do takiej "podobizny" zastosowania.

Na zakończenie można przytoczyć jeszcze kilka przykładów zagranicznych rozwiązań w omawianej dziedzinie, które na szczęście dotąd nie dotarły do Polski. Znanych jest obecnie co najmniej kilka budynków na świecie, które zostały objęte ochroną prawną podobną do opisanej poprzednio ochrony wizerunku osoby – tj. zakazane jest rozpowszechnianie ich wizerunków, czy to w formie fotograficznej, malarskiej, czy jakiegokolwiek innej, bez zgody odpowiedniego organu. Najbardziej znane przykłady takich budynków to Wieża Eiffla, której "prawem do wizerunku" dysponują władze Paryża, oraz gmachy Muzeum Guggenheima – zarówno w Nowym Jorku jak i w hiszpańskim Bilbao, w stosunku do których organem uprawnionym do wyrażania zgody na publikację wizerunku jest Fundacja Guggenheima.